

Arbeta med valet 2018

- textfrågor, diskussionsuppgifter, skrivuppgifter och bildanalys

Ämne: Svenska, svenska som andraspråk, samhällskunskap

Årskurs: 7-9, gymnasiet, vux och SFI

Lektionstyp: Textfrågor till Valskolan 2018, diskussionsuppgifter, gruppuppgifter, bildanalys, skrivuppgifter och uppgift till muntligt anförande

Lektionsåtgång: 2-12

Den här lektionen är skriven av Jenny Edvardsson.

Jenny är lärare i svenska och historia på Wendesgymnasiet i Kristianstad.

Läs gärna mer på hennes blogg: jennypawendes.blogspot.se

Material att använda

- Tidningen 8 sidor, både tryckt och digital, 8sidor.se
- Boken Valskolan 2018
- Sajten Alla väljare, allavaljare.se
- Riksdagens hemsida, riksdagen.se/sv-LL/sprak/lattlast/ och främst avsnittet Demokrati
- Sajten Val, val.se

Introduktion

Den andra söndagen i september vart fjärde år är det val i Sverige. Nästa gång är den 9 september 2018. Då genomförs val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige. Då Sverige är en demokrati får medborgarna i landet vara med och påverka vilka som ska styra.

I detta arbetsmaterial ges förslag på hur man kan arbeta med Valet 2018 i undervisningen. Arbetsuppgifterna och frågorna kan användas i den ordning man önskar. Vill man kan man också välja att endast arbeta med en eller ett par av uppgifterna.

MTM:s skolwebb
mtm.se/skola

Textfrågor till Valskolan 2018

Här kommer frågor som kan användas som instuderingsfrågor till Valskolan 2018. Frågorna är samlade till respektive kapitel. De består främst av frågor, där svaren kan hittas direkt i texten.

Kapitel 1: Om demokrati

1. Vad betyder ordet demokrati?
2. Vad innebär det att ett land är demokratiskt?
3. Vad är representativ demokrati?
4. Hur gick det till när Sverige blev en demokrati?
5. Vilka får inte rösta i Sverige?
6. I Sverige har vi proportionella val. Vad innebär det?
7. Vilka skillnader finns det mellan valen i USA och de i Sverige?

Kapitel 2: Om riksdag, kommuner och landsting

1. Hur många ledamöter sitter i den svenska riksdagen?
2. Vilket parti är störst respektive minst?
3. Vad innebär minoritetsregering?
4. Förr hade Sverige 350 ledamöter i riksdagen. Varför ändrades detta?
5. Varför är det färre kvinnor än män i riksdagen?
6. Vilka är riksdagens uppgifter?
7. Vem leder riksdagen?
8. Vad är ett utskott?
9. Hur många utskott finns det?
10. Vad är en motion?
11. Vad är en proposition?
12. Vilka uppgifter har landstingen?
13. Vilka sitter i landstingsfullmäktige?
14. Vad gör en nämnd?
15. Hur många kommuner finns det i Sverige?
16. Vilka uppgifter har kommunen?
17. Vad är kommunalråd?
18. Vilka fördelar kan det finnas med att låta alla rösta till de tre valen på samma dag?
19. Vilka nackdelar kan det finnas med att låta alla rösta till de tre valen på samma dag?

Kapitel 3: Om partier

1. Vem får starta ett parti?
2. Hur många måste stödja ett parti för att det ska få vara med i valet till riksdag?
3. Partistöd, vad är det för något?
4. Vad krävs för att ett parti ska få partistöd?
5. Hur kan partier göra reklam för sin politik?
6. Hur många procent av rösterna måste ett parti få för att komma in i riksdagen?
7. Är det bra eller dåligt att det finns en gräns för hur många röster ett parti ska ha för att komma in i riksdagen?
8. Partierna brukar delas upp i högern och vänstern. Vilka partier finns i a) högern och b) vänstern?
9. Vilka är de största skillnaderna mellan högern och vänstern?

Kapitel 4: Om valet

1. Hur går det till när man röstar?
2. Varför väljer vissa att inte rösta?
3. Vilka får rösta i Sverige?
4. Vilka får rösta i kyrkovalet?
5. Vilka får rösta i Europaparlamentet?
6. Hur stor andel av Sveriges befolkning brukar rösta till riksdagen?
7. Valen i Sverige är hemliga. Ingen ska få reda på hur just du röstar. Varför är det så?
8. Vad är en valsedel?
9. Varför finns det tre olika färger på partiernas valsedlar?
10. Vad innebär det att personrösta?
11. Vad är valvakan?
12. Hur länge sparas valsedlarna?
13. Varför sparas valsedlarna?

Kapitel 5: Om att bilda en ny regering

1. Vad är en talman?
2. Vem är talman just nu?
3. Vem blir statsminister?
4. Vem är statsminister just nu?
5. När måste ett nyval ordnas?
6. Vad bestämmer statsministern?
7. Vad gör departementen?

Kapitel 6: Om våra politiker

1. Vad händer om en politiker slutar?
2. Hur mycket tjänar en politiker?

Kapitel 7: Partierna i valet till riksdagen

1. Hur många partier sitter i riksdagen idag?
2. Vilka partier ingår i Alliansen?

Kapitel 8: Valet till Europaparlamentet

1. Hur många länder är med i EU?
2. Vilket land är det första land som lämnat EU?
3. Vad gör Europaparlamentet?
4. Vad gör EU-kommissionen?
5. Vad gör Ministerrådet?
6. Vad gör Europeiska rådet?
7. Hur många sitter i Europaparlamentet?
8. Hur många svenskar sitter i Europaparlamentet?
9. Vilka svenska partier finns representerade i EU?
10. När är nästa val till Europaparlamentet?

Diskussionsuppgift:

Elevernas egna tankar om val

Denna uppgift utgår från elevernas egna tankar och åsikter och är uppbyggd enligt EPA – Enskilt, Par, Alla. Låt först eleverna fundera över de två frågorna och be dem sedan skriva ner sina tankar. Därefter sätter du samman eleverna två och två eller i mindre grupper. De får delge varandra sina tankar. Till sist följer du upp gruppernas svar i helklass. Vad har de kommit fram till?

De två frågorna som eleverna ska arbeta med:

1. Varför är det viktigt att rösta i valet?
2. Vad händer om invånarna i Sverige väljer att inte rösta?

Diskussionsuppgift:

Politiker – vad krävs för att vi ska få förtroende för dem?

I denna uppgift får eleverna fundera över vilka egenskaper politiker ska ha för att man som väljare ska få förtroende för dem. Är vissa egenskaper viktigare än andra? Låt eleverna arbeta enligt EPA – Enskilt, Par, Alla. Eleverna får individuellt fundera och skriva ner sina tankar. Därefter får eleverna två och två delge varandra sina tankar. Slutligen följer du upp samtalet i helklass. Du kan skriva upp alla egenskaper, som eleverna säger, på tavlan eller i ett textdokument som projiceras på duk. Är det så att vissa egenskaper återkommer flera gånger? Markera då dessa. När alla grupper delat med sig kan diskussionen fortsätta kring de egenskaper som klassen tillsammans kommit fram till.

Utgå från frågan:

Hur ska en politiker vara för att du ska känna förtroende för honom eller henne?

Diskussions- och skrivuppgift:

Vilka politiska frågor är viktiga?

Vilka områden tycker eleverna att politikerna borde fokusera på? Vilka förändringar skulle eleverna vilja få till i samhället i stort men också i den egna kommunen?

I denna uppgift låter man eleverna i grupper brainstorma kring:

- frågor som de vill att politikerna fokuserar
- förändringar som eleverna vill få igenom i samhället i stort eller i den egna kommunen

Allas förslag tas emot och samlas på tavlan eller i ett dokument som projiceras på duken. Därefter enas klassen kring några områden som man ska arbeta vidare med. Klassen delas in i grupper om 3-4 personer/grupp. Gruppernas uppgift blir att ta fram ett utkast till ett mejl som de sedan skickar till de lokala politikerna i kommunen. Här kan eleverna behöva stöttning både gällande hur man skriver ett mer formellt mejl men också hur man kan hitta mejladresser till de lokala politiska partierna. Nedan ges förslag på hur ett mejl kan inledas och avslutas:

Hej!

Jag heter Förnamn Efternamn och går på Skolans namn. Tillsammans med mina klasskompisar Förnamn Efternamn, Förnamn Efternamn och Förnamn Efternamn har jag fått i uppgift att ta reda på hur du och ditt parti tänker kring...

Vi hoppas att du har tid att besvara våra frågor. Tack på förhand!

Hälsningar

Förnamn Efternamn

Förnamn Efternamn

Förnamn Efternamn

Förnamn Efternamn

När grupperna fått sina svar sammanställer de dem. Vad säger de olika partierna om frågan? Svaren redovisas sedan för övriga grupper. Här kan eleverna ta hjälp av en enkel stödstruktur i form av en tabell. I tabellen är några olika exempel på ämnesområden (som kan göras om till frågor) inlagda.

Fråga/Område	Parti XX	Parti XX	Parti XX	Parti XX	Parti XX	Parti XX
Exempel: Fler datorer till skolorna Ökade fritidsaktiviteter och fritidsgårdar för ungdomar Bussar till landsbygden Likvärdig skola						

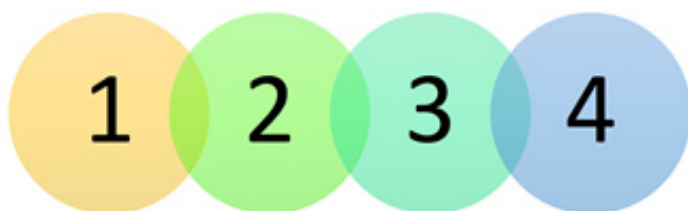
Gruppuppgift och individuell skrivuppgift:

De politiska partierna

I denna uppgift ska eleverna få fördjupa sig i de olika politiska partier som finns. Vilka är de politiska partierna? Vad kännetecknar dem? Till denna uppgift behöver eleverna gå in på partiernas hemsidor. Adresserna till hemsidorna finns samlade på sajten Alla väljare, <http://8sidor.se/annat-lattlast/>. Information om partierna finns också i boken Valskolan 2018. Arbetet genomförs i hem- och expertgrupper.

Om hem- och expertgrupper

Hem- och expertgrupper innebär att klassen delas in i grupper med lika många elever som antalet partier som klassen ska fördjupa sig i. Väljer man att fördjupa sig i fyra partier ska hemgruppen bestå av fyra elever. Varje elev i hemgruppen har ett parti som den ansvarar för.

När partierna är fördelade mellan eleverna (elev 1 ansvarar för ett parti, elev 2 för ett annat, elev 3 för ett tredje och elev 4 för ett fjärde) samlas alla elever från olika hemgrupper i en expertgrupp. Varje parti blir en egen expertgrupp.

I expertgruppen hjälper eleverna varandra att ta fram information om partiet men också hur man ska redovisa den information man fått fram. När expertgruppen samlat tillräckligt med information samlas eleverna på nytt i sin hemgrupp och varje elev redovisar sitt parti.

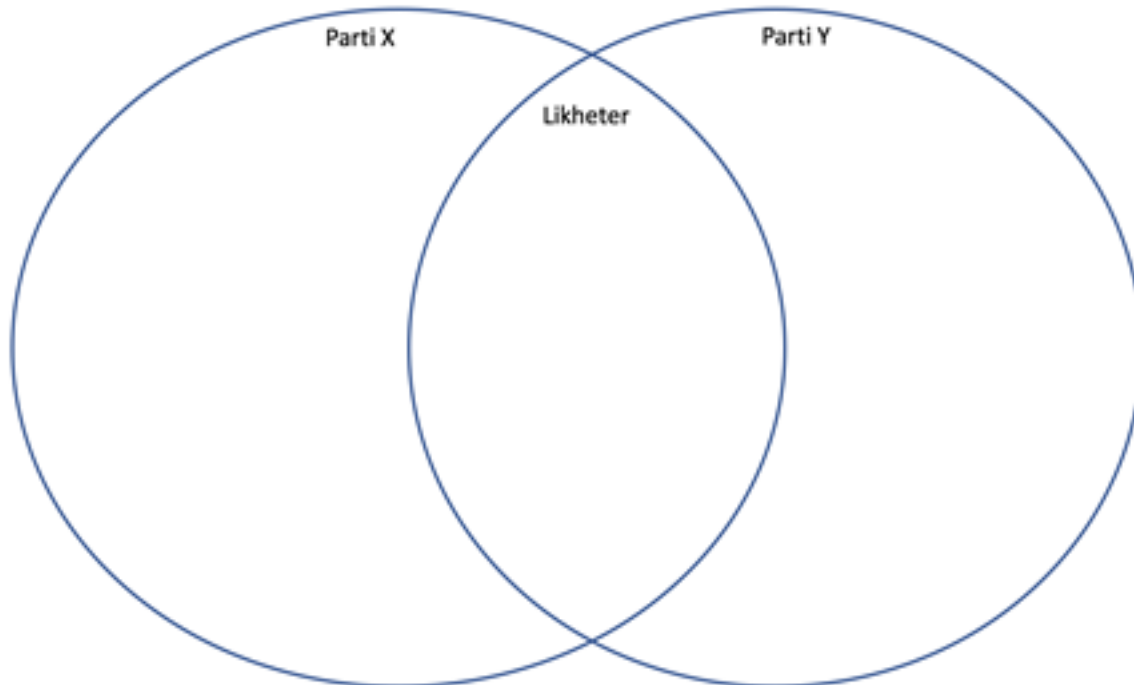
Frågor att utgå ifrån

Du kan låta eleverna inledningsvis ta fram egna frågor som de kan använda sig utav när de söker information. Du kan också utgå från ett färdigt frågebatteri. Här är förslag på frågor:

1. Partiets namn – varför heter det just detta?
2. Hur länge har partiet funnits? När grundades det?
3. Tillhör partiet högern eller vänstern?
4. Vilken är partiets symbol?
5. Vem är partiledare?
6. Samarbetar partiet med andra parti? Vilka i så fall?
7. Hur många röster fick partiet i valet 2014?
8. Har partiet ökat eller tappat väljare under de senaste valen?
9. Vilken fråga är den viktigaste för partiet?
10. Vad säger partiet om skola?

Individuell skrivuppgift

För att följa upp elevernas lärande kan du ge dem en individuell skrivuppgift, där de får jämföra två av partierna. Vilka likheter och skillnader finns mellan de två partierna? Jämförelsen kan skrivas i en sammanhängande text. Till denna skrivuppgift kan eleverna ta hjälp av ett venndiagram men också en skrivmall. Exempel på båda finns nedan.

Skrivmall jämförelse politiska partier

Jag ska jämföra de två politiska partierna.....och.....med varandra.

En likhet mellan partierna är.....

En annan likhet är.....

En skillnad mellan det två partierna är.....

En annan skillnad är.....

Skillnaderna tänker jag beror på.....

Utvärdering

Arbetsättet hem- och expertgrupp och den individuella skrivuppgiften kan utvärderas genom Två stjärnor och en önskan. Eleverna skriver ner två saker som de tyckte var bra med arbetsättet/skrivuppgiften (stjärnor) och en sak som de skulle vilja utveckla/förbättra (önskan). Nedan finns en enkel mall att använda.

Två stjärnor och en önskan - utvärdering av arbetssätt

Anteckningar	
 Stjärna = sådant som är bra	
 Stjärna = sådant som är bra	
 Önskan = sådant som kan utvecklas	

Bildanalys: Sveriges partiledare

I denna uppgift får eleverna i uppdrag att granska och analysera bilder på de olika partiledarna. Eleverna ska jämföra bilder från olika tidningar och webbsidor. Utgå exempelvis från:

- <http://8sidor.se/partierna/>
- partiernas hemsidor
- den lokala tidningen

Låt eleverna jämföra bilderna på en och samma partiledare utifrån följande frågor.

Frågor att ställa till alla bilder

- a) Vilken känsla eller upplevelse får du av bilden?
- b) Hur framställs partiledaren på bilden? Är hen glad, ledsen, arg, förvirrad, besviken, orolig, förbryllad...?
- c) Vilka färger används i bilden (ljusa, mörka, kalla, varma)? Hur påverkar färgvalet dig?
- d) Vilken är bildens stämning? Är det en lugn, en livlig, en aggressiv, en magisk, en humoristisk stämning?
- e) Hur används ljus och skuggor? Finns det skuggor i bilden? Kommer ljuset in från ett visst håll? Är någon del av bilden mer upplyst än någon annan?
- f) Upplever du att det finns några attityder eller värderingar i bilden?
- g) Vilket syfte tror du bilden har?

Frågor att använda för att jämföra bilder

- h) Upplever du att partiledaren framställs på olika sätt i olika tidningar/på olika webbsidor? Vilka är i så fall skillnaderna? Vad kan dessa skillnader bero på?
- i) Vilken av bilderna på partiledaren tycker du är den mest förtroendeingivande? Vad är det som gör att den är förtroendeingivande?

Skriv- och taluppgift: Mitt parti

I denna uppgift ska eleverna få möjlighet att starta ett eget parti. De ska ta fram:

- partinamn
- partisymbol
- slogan

De ska också få fundera över:

- vilka frågor som är de viktigaste för partiet
- vilken målgrupp som partiet vänder sig till
- hur partiet ska marknadsföra sig
- varför väljare skulle välja just detta parti
- hur människor påverkas av partiets politik

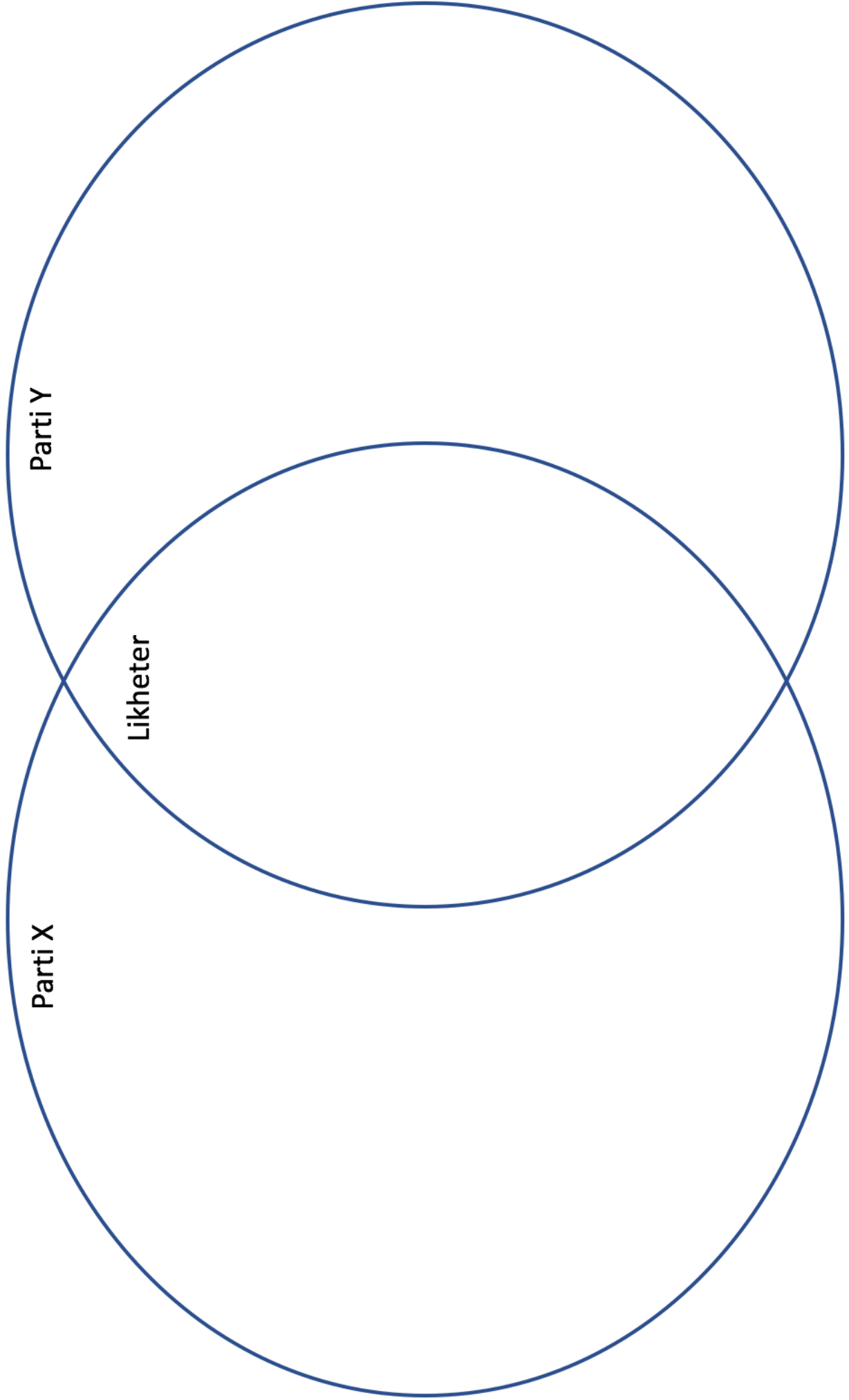
All information ska sammanställas i en PowerPoint eller i ett annat presentationsprogram (exempelvis Prezi, <https://prezi.com> eller Google Presentation, <https://www.google.se/intl/sv/slides/about/>). Är det första gången eleverna arbetar med att ta fram en presentation kan det vara bra att gå igenom några grundläggande regler.

Att tänka på när man tar fram en presentation

1. Inte för mycket text på en och samma sida (max 5 punkter på en sida och varje punkt ska bestå av så få ord som möjligt)
2. Se över textstorleken (arbeta med rubriker som minst har teckenstorlek 32 och med punkter som minst är i storlek 20)
3. Se över färger (använd hellre ljusa bakgrundsfärger än mörka. Låt texten vara i en och samma färg)
4. Använd tydliga typsnitt exempelvis Verdana och Arial

När eleverna samlat information till sitt parti och tagit fram en presentation är det dags för dem att redovisa sina partier för varandra. Detta görs som ett muntligt anförande med presentationen som stöd.

Lektionsförslaget är framtaget av Jenny Edvardsson

Fråga/Område	Parti	Parti	Parti	Parti	Parti

SÅ BLEV SVERIGE EN DEMOKRATI

SVERIGE HAR INTE ALLTID varit en demokrati. Längre var det de som hade mycket pengar som hade mest makt. I de flesta val fick bara rika män rösta. De rika tyckte att vanliga män visste för lite för att hålla på med politik. Kvinnor skulle sköta hemmet. Därför behövde inte kvinnorna heller rösta, tyckte de som bestämde. Många mäktiga och rika män tyckte faktiskt att det var rättvist att de bestämde mest. De betalade ju mest i skatt. I slutet på 1800-talet började människor i Sverige protestera. De demonstrerade för att alla människor skulle behandlas lika. De ville vara med och bestämma i Sverige. Men det tog lång tid innan lagarna ändrades.

År 1909 fick de flesta män i Sverige rätt att rösta. Svenska kvinnor fick vänta tio år innan de fick rösträtt. Men alla vuxna svenskar fick fortfarande inte rösta i valen. Den som var fattig och behövde b fick inte rösta. Den som inte kunde betala sina sk fick inte rösta. För ungefär 70 år sedan togs de reglerna bort och nästan alla fick rösträtt. Fortfarande fanns det en grupp som fick rösta. Det var personer med vissa funktionsnedsättningar eller sjukdomar. Lagen sade att de inte kunde ta hand om sig själva. Då fick de inte heller rösta. Den lagen ändrades år 1989. Då fick alla vuxna börja rösta.

DET FINNS OLIKA SÄTT ATT VÄLJA POLITIKER

OLIKA LÄNDER HAR OLIKA SÄTT ATT VÄLJA POLITIKER. I Sverige har vi det som kallas proportionella val. Om ett parti får tio procent av rösterna så får partiet tio procent av platserna i riksdagen. Det är ganska rättvist. Folket röstar på partierna de vill ska styra landet. Riksdagen sätts ihop så som folket har röstat. I andra länder gör de på andra sätt. Storbritannien och USA är två länder som inte gör som Sverige. Länderna är indelade i områden, där varje område bara får skicka en politiker till riksdagen. När det är val tävlar de olika partiernas politiker mot varandra. Den som får flest röster i sitt område får sitta i riksdagen.

I länder som har den här typen av val är det vanligt att det bara finns två stora partier. De små partierna har sällan någon chans att vinna. Det blir också väldigt viktigt vilka personer som ställer upp i valet. Du röstar på en person, inte bara på ett parti.

ALLA FÅR STARTA ETT PARTI

PARTIERNA FÅR PENGAR AV STATEN

VEM SOM HELST KAN STARTA ett politiskt parti.	Det räcker inte att några få personer stöder partiet.	NÄSTAN ALLA PENGAR som de stora partierna har kommer från staten.	Riksdagen ger också pengar till partierna i riksdagen.
Det är som att starta en förening.	Om partiet ska få vara med i valet till riksdagen måste minst 1500 personer skriva på en lista om att de stöder partiet	Det är viktigt för demokratin att det finns olika partier för folket att välja mellan.	Till exempel får de olika partiernas grupper pengar. Partierna får också pengar så att politikerna kan resa utomlands på möten.
Partiet måste ha ett namn.	I valet till landstinget räcker det med 100 namn och i valet till kommunerna behövs minst 50.	Staten ger pengar direkt till partierna. Pengarna kallas partistöd.	
Du kan anmäla namnet till Valmyndigheten.	Personerna på listan måste själva ha rätt att rösta i valet.	Partistödet är större för de partier som kommit in i riksdagen.	Staten och riksdagen ger tillsammans mer än 460 miljoner kronor om året till partierna.
Du måste inte göra det.	Nya partier som vill vara med i ett val måste anmäla det till Valmyndigheten.	De får mer pengar ju fler platser i riksdagen de har.	
Men myndigheten ser till att inget annat parti tar ett liknande namn.	Det går inte att rösta på ett parti som inte är anmält.	Men partier utanför riksdagen kan också få pengar.	
När det närmar sig valet ska partiet anmäla vilka personer som ska vara med i valet.	De rösterna räknas inte.	Partier som fått fler än 2,5 procent av rösterna i hela landet i något av de två senaste riksdagsvalen får partistöd.	
De som står på partiets valsedel måste ha sagt ja till att bli valda.	Partier som redan är valda behöver inte anmäla sig.	Partierna bestämmer själva vad de gör med pengarna.	
Det går inte att välja någon som inte sagt ja.	Ett parti som får ja till att vara med i riksdagsvalet får också vara med i val till landstingen, kommunerna och Europaparlamentet.	De kan användas till löner, till möten och till reklam.	